

Európai közeledés – konzervatív megújulás nélkül

A magyar belpolitikát figyelemmel kísérők furcsa kettősséget tapasztalhatnak az utóbbi hetekben a legnagyobb ellenzéki párt magatartásában: az egyre súlyosbodó gazdasági és politikai válságra csak elvétve ad konkrét választ, programot; ugyanakkor Orbán Viktor szokatlan aktivitást mutat külföldön és az európai kérdésekkel kapcsolatban. Ennek háttérében a biztos választási győzelemre készülő Fidesz sajátos stratégiája áll.

Ez a „hallgatag” szakpolitika már 2006 ősze óta uralja a pártot, de igazán szembetűnővé az utóbbi hónapokban vált, olyannyira, hogy a pártelnök immár évtizedes hagyományra visszatekintő évértékelő beszéde a közelgő európai uniós választások ellenére többszöri halasztásra került. A gazdasági válsággal kapcsolatban konkrét intézkedéseket nem fogalmaznak meg, a problémák megoldására már jó ideje csak az adócsökkentést és a kormányzati kiadások visszanyesését javasolják. Az elmélyülő szociális ellentétek és az utóbbi időben a média központi témájává váló gyilkosságok megoldására érdemben csak az úgynevezett „három csapás” törvénnyel reagálnak. A párt vezetői lépten-nyomon hangsúlyozzák, hogy politikai válságról van szó, a miniszterelnöknek nincs legitimitációja, hazugságai és gyenge teljesítménye válságba sodorta az országot, éppen ezért nem vállalható azonosság sem vele, sem a szocialistákkal. A párt néhány gesztusával – költségvetési plafontörvény, költségvetési tanács kilátásba helyezett támogatása – csupán saját konszenzusképességét kívánja bizonyítani.

Ez a világos program nélküli politizálás sokféleképpen magyarázható. A párt – azzal együtt, hogy a magyar választók többségét az apátia jellemzi – fölényesen vezet a közvélemény-kutatásokon és Orbán huzamosabb ideje az egyik legnépszerűbb politikus, amely a stratégia helyességét bizonyítja. Másrészt a Fidesz a 2002-es választási vereség után fokozatosan feladta a polgári közép egyesítésének

stratégiáját és posztmodern pártként a legkülönbözőbb szubkultúrák és ideológiák gyűjtőhelyévé vált. Egy gazdasági válság megoldására irányuló konkrét programterv szükségszerűen ennek a hatalmasra duzzadt szavazótábor egyes csoportjainak érdeksérelmével és a párton belüli egység megbomlásával fenyeget. Ez a magatartás azonban számos veszélyt rejthet magában. Közhely, de egy esetleges parlamenti választáson elért siker után a szükséges, de fájdalmas intézkedések meghozatala pontosan a mai kormánypártéhoz hasonló hitelességi válságba sodorhatja a Fideszt. Van azonban a hallgatag politikának még egy komoly veszélye, amelyről a magyar közéletben keveset hallani. Nyugat-Európában, különösen az angolszász világban az utóbbi években – sőt a krízis hatására egyre inkább – a konzervatív politika eszmei megújításának kísérlete zajlik. A brit konzervatívok nem pusztán csak feltámadóban vannak és lényegesen népszerűbbek, mint a válsággal birkózó munkáspárti kormány, de majdhogynem ugyanolyan horderejű ideológiai átalakuláson mennek keresztül, mint a Labour a „harmadik út” idején. Példájuk arra is bizonyosság, hogy válság közben is alkothat programot egy kormányra törekvő ellenzéki párt. Magyarországon ezzel szemben néhány keresztényszocialista hagyomány emlegetésén túl semmilyen innovációt nem mutat a jobboldali párt.

Furcsa ellentétben áll mindezekkel a párt és különösen elnökének európai uniós aktivitása. Az utóbbi hetekben Orbán tárgyalt Németországban Angela Merckellel a nyugat-európai nagybankok kelet-európai leányainak óriási pénzügyi csomaggal történő megsegítéséről, Lengyelországban Donald Tuskkal az euróövezeten kívüli tagállamok lehetséges soron kívüli belépéséről és közép-európai országok összefogásáról. Spanyolországban megbeszéléseket folytatott Francisco Camp Ortizzal, a Valenciái tartomány kormányzójával az uniós pályázatok hatékony lehívásáról. Mindemellett a Fidesz elnöke részt vett Bécsben a *Húsz évvel 1989 után* című pódiumbeszélgetésen, amelyen a Nyugat-Európában megjelenő protekcionizmus veszélyeire figyelmeztetett. Sőt, idehaza az egyik országos napilapban hosszú esszét jelentetett meg, amelyben pártja Európa képeinek újraformálására tesz kísérletet a lisszaboni szerződés igenlésével és az erős unió igényével.

Az ezeken a találkozókön kifejtett gondolatai sok esetben megegyeztek az idehaza gyakorlatilag ignorált miniszterelnök uniós politikájával. Orbán ezeken elsősorban az **országot** képviseli, amellyel egyrészt igyekszik önmagát felelősségteljes államférfiként beállítani, egyben Gyurcsány alkalmatlanságát, szalonképtelenségét is bizonyítani. Másrészt megkísérli saját pártját az európai főáramba pozícionálni az ellenfél európai mintáktól eltérő válságkezelési stratégiájának bizonygatásával, azzal vádolva a szocialistákat, hogy a mindenhol elfogadott adócsökkentés helyett a megszorítások útját járják.

A Fidesz tehát egyrészt a rövidtávú sikerek reményében tudatosan nem beszél ideológiáról és abból következő pártprogramról, megtartva ezzel előnyét a népszerűségi versenyben, de ezzel elveszíti a lehetőséget, hogy a párt kivegye a részét az európai konzervativizmus megújulásából. Másrészt Orbán jól láthatóan közelíteni kívánja önmagát és a Fideszt Európához, hogy azt – a magyar politikai hagyományban oly fontos – „európaiság” és „nyugati orientáció” értékének hordozójaként jeleníthesse meg.